

היום נלמד בעזרת ה':

נזיר דף סג

משנה: נזיר שהביא קרבנותיו וגילח, ואח"כ נודע לו שהוא נטמא בטומאת מת תוך כדי נזירותו (= כגון שהלך בדרך בעודו נזיר, ולאחר שהביא קרבנותיו וגילח נודע לו שבמקום שעבר שם הייתה טומאה), אם מדובר ב'טומאה ידועה' דהיינו שהטומאה הייתה ידועה לאיזה אדם בעולם, הרי הוא סותר את נזירותו, ואם מדובר ב'טומאת התהום' דהיינו בטומאה שאף אדם בעולם לא היה יודע ממנה (= כמו תהום המוסתר מכל אדם), הלכה למשה מסיני שאינו סותר למרות שבוודאי נטמא.

אם עד שלא גילח: אבל אם נודע לו שנטמא לפני שגילח, הרי הוא סותר אפילו אם היא 'טומאת התהום', לפי שההלכה למשה מסיני נאמרה רק באופן שנודע לו לאחר שגילח.

ביצד: ביצד דין טומאת התהום. נזיר שירד לטבול במערה, ולאחר שיצא משם נמצא כזית מן המת צף על פני המערה, ויש להסתפק האם הכזית מן המת היה שם בשעה שטבל והנזיר האהיל עליו ונטמא או שמא הכזית לא היה שם בשעה שטבל, הנזיר טמא בכל מקרה, לפי שספק טומאה ברשות היחיד טמא (= המערה היא רשות היחיד), ואין זה נחשב ל'טומאת התהום' לפי ששום דבר לא מכסה את הטומאה והיא גלויה.

נמצא משוקע: אבל אם הכזית מן המת נמצא משוקע בקרקע המערה, הרי הוא נחשב ל'טומאת התהום' לפי שהוא מכוסה. ולכן אם הנזיר ירד למערה כדי להקר כלומר שהוא טבל לא מפני שהוא טמא אלא כדי להתקרב במי המערה, הרי הוא טהור, לפי שהוא ירד למערה בחזקת שהוא טהור ורק לאחר שגילח נודע לו שהיתה שם 'טומאת התהום', ו'טומאת התהום' לא סותרת לאחר גילוח.

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור
052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

אבל אם ירד למערה כדי לטבול ולהיטהר מטומאת מת, ולאחר שגילח נודע לו שהיתה שם 'טומאת התהום', הרי הוא טמא וסותר את נזירותו, לפי שכשהוא ירד למערה הוא היה בחזקת טמא (= שהרי הוא ירד כדי להיטהר מטומאת מת) וההלכה למשה מסיני נאמרה רק לגבי טהור - שטהור שנטמא ב'טומאת התהום' הרי הוא טהור, אבל היא לא נאמרה לגבי טמא מת שנטמא בטומאת התהום.

שחזקת טמא - טמא, וחזקת טהור - טהור, שרגלים לדבר: כלומר יש כאן טעם גדול להעמיד את ההלכה למשה מסיני הנ"ל רק באופן שהיה טהור ולא כשהיה טמא מת, שהואיל והוא בחזקת טומאת מת לא הותרה לו 'טומאת התהום'.

גמרא: מנא הני מילי: מניין לנו שטומאת התהום אינה סותרת את נזירותו.

אמר ר"א: מכך שנאמר לגבי נזיר "וְכִי יָמוּת מֵת עָלָיו בְּפִתְעָ פְּתָאִם וְטָמְא רֹאשׁ נְזִירוֹ", "עָלָיו" מלמדנו שסותר דווקא בטומאה מחוורת לו (= מבוררת וידועה לו), אבל בטומאת התהום שאינה מחוורת ואף אדם לא הכיר בה מעולם אינו סותר.

ריש לקיש אמר: מכך שנאמר לגבי עושה פסח "אִישׁ אִישׁ כִּי יִהְיֶה טָמֵא לְנֶפֶשׁ אִוֵּר בְּדַרְךְ רְחֻקָה לְכֶם", מסמיכות "טָמֵא לְנֶפֶשׁ" ל"דַרְךְ" אנו לומדים שעל הטומאה להיות בדומה לדרך, כשם שדרך היא דבר גלוי כך על הטומאה להיות גלויה, ואנו לומדים נזיר מעושה פסח.

קושיא מבריייתא: ואלא הא **אתנן דתניא:** 'טומאת התהום' היא כזאת שאפילו אדם אחד בסוף העולם אינו יודע ממנה, אבל אם יש אפילו אדם אחד בסוף העולם שיודע ממנה אין היא נחשבת ל'טומאת התהום'. ע"כ הבריייתא. **הגמ' מבארת את הקושיא:**

בשלמא וכו': הבריייתא הזאת מובנת לשיטת ריש לקיש, שכיון שיש אדם אחד בסוף העולם שיודע ממנה הרי שהיא כבר נחשבת לטומאה גלויה כמו דרך. אבל לשיטת ר"א קשה, שמה בכך שיש אדם אחד בסוף העולם שיודע ממנה והרי היא אינה מחוורת לנזיר, ומדוע היא אינה נחשבת ל'טומאת התהום'?

ותו וכו': קושיא נוספת מבריייתא - המוצא מת מושכב לרחבה של דרך (= מדובר שהמת היה מכוסה ונחשב ל'טומאת התהום') שמי שעבר שם בוודאי האהיל עליו ונטמא, לגבי תרומה מי שעבר שם טמא ולגבי נזיר ועושה פסח העובר שם טהור. ע"כ הבריייתא. ויש להקשות מה ההבדל בין תרומה לנזיר ועושה פסח?

גמרא גמירי לה: אלא בהכרח שטומאת התהום היא הלכה למשה מסיני ולא לומדים אותה מהפסוקים הנ"ל, והלכה זו נאמרה רק לגבי נזיר ועושה פסח.

*

למדנו במשנה - אם עד שלא גילח בין כך ובין כך סותר (כלומר אבל אם נודע לו שנטמא לפני שגילח, הרי הוא סותר אפילו אם היא 'טומאת התהום'):

מאן תנא: התנא של משנתנו הוא ר"א הסובר שתגלחת מעכבת מלשותות יין, ולכן אם נודע לו שנטמא לפני שגילח הרי הוא סותר, לפי שכל עוד לא גילח יש לו עדיין תורת נזירות. אבל לדעת רבנן לאחר שנזרק הדם כבר הסתיימה נזירותו, ולא שייך לומר שסותר אם נודע לו לאחר זריקת הדם ולפני שגילח, שהרי כבר אינו נזיר ואיך יסתור.

*

לעיל (טז.) נחלקו רבנן ורבי אליעזר מה דינו של נזיר שנטמא לאחר מלאת ימי נזרו דהיינו ביום ה-31 לפני שהביא קרבנותיו, לדעת רבנן - סותר 30 יום, ולדעת ר"א - אינו סותר כלום ועליו להמתין רק שבעה ימים כדי להיטהר בהזאת שלישי ושביעי.

בעי רמי בר חמא: נזיר שנטמא בטומאה ידועה או בטומאת התהום בתוך מלאות (= בתוך ימי נזירותו) אבל נודע לו שנטמא רק לאחר מלאת ימי נזירותו ולפני שגילח, האם הולכים אחר זמן ידיעת הטומאה, וכיון שנודע לו לאחר מלאת סותר רק שבעה, או שמא הולכים אחר זמן הטומאה וכיון שנטמא בתוך מלאת הרי הוא סותר 30 יום. הגמרא להלן תבאר שספיקו של רמי בר חמא הוא לדעת רבי אליעזר.

אמר רבא ת"ש: מהמשנה שלנו 'אם עד שלא גילח בין כן ובין כך סותר' דהיינו אם הטומאה נמצאה קודם שגילח הנזיר - בין טומאה ידועה ובין טומאת התהום - סותר את נזירותו. והרי כיצד מדובר? אם מדובר שנודעה הטומאה עוד קודם מלאות ימי הנזירות - וכי צריך לומר שהוא סותר, הרי זה דבר פשוט משום שגם הטומאה וגם הידיעה היו בתוך ימי נזירותו [תוס' מבארים שאמנם צריך לומר שאפילו בטומאת התהום הוא טמא מכיון שהיה זה קודם גילוח? אלא שתחילת דברי המשנה כבר ידענו זאת 'נזיר שגילח נודע לו וכו' משמע דוקא לאחר גילוח אבל קודם גילוח טמא אפילו בטומאת התהום, וממילא מה שחזרה המשנה שוב לאחר מכן ואמרה 'אם עד שלא גילח וכו' מיותר], אלא בהכרח מדובר שנודעה הטומאה לאחר מלאות ימי נזירותו ובכל אופן הוא סותר את נזירותו.

קושיא: ועדיין תיבעי לך: אך עדיין קשה, אמנם יש ראייה שהוא סותר את נזירותו, אך אין ראייה כמה הוא סותר: האם את כל הנזירות או רק שבוע - וזהו הספק של רמי בר חמא!

תירוץ (קושיא על הקושיא): **למאן**: לפי מי הספק יהזה? אי אפשר לומר אליבא דרבנן - שהרי הם הסוברים שגם כשנטמא הנזיר אחר מלאות ימי נזירותו (קודם שהביא קרבנותיו) הוא סותר את כל הנזירות, ופשוט שגם כאן כך, שהרי אין נפק"מ מתי נודעה לו הטומאה בכל מקרה עליו לסתור הכל. וגם אי אפשר לומר אליבא דרבי אליעזר - שהרי הוא סובר שכשנטמא לאחר מלאות סותר שבעה, ופשוט שגם כאן יסתור רק שבעה לכאורה?

אמר לך: רמי בר חמא יענה לך שהספק הוא אליבא דרבי אליעזר, ואין זה פשוט, משום שהוא נטמא בפועל לפני מלאות, אך נודעה הטומאה לאחר מלאות - והשאלה היא: האם הולכים אחר הטומאה בפועל ועליו לסתור את כל הנזירות, או שהולכים אחר הזמן שנודעה הטומאה, ומכיון שהיה זה לאחר מלאות עליו לסתור רק שבעה.

ומינה: ומתוך דברי המשנה שהביא רבא, יש ראייה לפשוט את הספק. כי 'קתני בין כן ובין כך סותר ולא קמפליג' (= גירסת המפרש) התנא לא חילק בין אם נטמא בפועל קודם מלאות, לנטמא בפועל לאחר מלאות, אלא בכל מקרה אם נודע לו שנטמא קודם שגילח, סותר את הנזירות בצורה שווה דהיינו שבעה ימים - שהרי אם נטמא לאחר מלאות פשוט שסותר רק שבעה, ואם כן הוא הדין אם נטמא בתוך מלאות. ולסיכום: הולכים אחרי הידיעה.

*

ת"ר המוצא מת: המוצא מת מושכב לרחבה של הדרך לאחר שהוא עבר שם, ואם כן בוודאי שהוא נגע בו או האהיל עליו ונטמא - הוא טמא לעניין אכילת תרומה (= שלא הותרה בה 'טומאת התהום') וטהור לעניין נזיר ועושה פסח (= נזיר שנודע לו לאחר שגילח אינו צריך לסתור נזירותו, ועושה פסח שנודע לו לאחר שהקריב את הקרבן אינו צריך להקריבו שוב). וזו הלכה למשה מסיני.

במה דברים אמורים: שהוא טמא לתרומה - דוקא כשהמת מילא את כל הדרך, אבל אם יש מקום לעבור שלא על המת - הוא טהור אפילו לתרומה. משום ספק האם הוא האהיל עליו או לא, וזהו ספק טומאה ברה"ר שדינו טהור.

במה דברים אמורים: שהוא טמא לתרומה כשהמת מילא את כל הדרך - דוקא כשהוא שלם, אבל אם הוא מחולק לשני חלקים שיש רווח ביניהם, אפילו שביחד שני החלקים ממלאים את כל הדרך (שאם הוא עבר ישר ודאי שנטמא) - טהור מספק שמא עבר בין החלקים בצורה עקומה.

ובקבר: אמנם כל זה כשהמת לא שכב בתוך קבר, אבל אם הוא שכב בתוך קבר - שהקבר מילא את כל הדרך אפילו אם המת לא מילא את כל הקבר - כל הקבר נחשב למלא טומאה וממילא העובר מעליו ודאי נטמא.

במה דברים אמורים: שבמת מפורק אנו תולים שעבר בין הפרקים - דוקא כשעבר בדרך ברגליו שאז ניתן לתלות שהוא עבר בצורה 'מסלולית' בדרך ולא האהיל על הטומאה, אבל אם היה טעון (= סוחב) משא על כתפיו לא יתכן שהוא לא האהיל על המת ונטמא, וכן אם ישב בעגלה בודאי נטמא.

במה דברים אמורים: שנזיר ועושה פסח 'טהורים' - דוקא ב'טומאת התהום' (כדלהלן), אבל בטומאה ידועה גם הם טמאים (דהיינו 'שלושתן' = נזיר פסח ותרומה).

אם המת טמון בתבן / בעפר / בצרורות אבנים הרי זו 'טומאת התהום', לפי שיתכן שאף אחד לא יודע ממנו. אבל אם המת נמצא בתוך מים / אפילה / נקיקי הסלעים אין זו 'טומאת התהום', לפי שהטומאה לא מכוסה ונעלמת שהרי אפשר להציץ שם ולראות.

*

כיצד ירד: למדנו במשנה שטומאת מת שצפה על המים מטמאת את הנזיר מספק (= ספק אם האהיל עליה הנזיר). הגמרא מבארת מה הדין טומאת שרץ שצפה על המים שספק אם נגע בה אדם.

צפה אינה מטמאה לענין שרץ: כלומר 'טומאה צפה' אינה מטמאה כשהיא 'טומאת שרץ' (= שרץ צף על פני המים וספק אם נגע בו). ואפילו שהדין הוא 'ספק טומאה ברשות היחיד טמא' כאן טהור.

ונחלקו הדעות האם דוקא בקרקע או אפילו כשהמים בתוך כלי (והשרץ צף בתוכם וספק אם נגע בשרץ). לדעת תנא קמא אפילו בכלים טהור ולדעת רבי שמעון דוקא בקרקע טהור אבל בכלים טמא.